

ТОЛЬКІ МЁРТВЫЯ МОВЫ НЕ МАЮЦЬ ЖАРГОНАЎ Жаргонная лексіка і яе вывучэнне: да гісторыі пытання

Апошнім часам назіраецца масавае выкарыстанне жаргоннай лексікі ўсімі пластамі насельніцтва, ва ўсіх сферах грамадскага жыцця. Так званыя жарганізмы ўжываюць усе, незалежна ад сацыяльнага статусу ці прафесійнай прыналежнасці, узросту або ўмоў камунікацыі (публічнае выступленне, справавыя зносіны, неафіцыйныя абставіны). Жаргонная лексіка ўсё часцей і часцей з'яўляецца на тэлебачанні, у інтэрнэце, на старонках газет і часопісаў, што, вядома, адлюстроўвае, у першую чаргу, працэс зніжэння ўзроўню культуры маўлення і адмоўна ўплывае на агульную культуру зносін. Асабліва выразна гэта працягваецца ў маўленні сучаснай моладзі.

Праблема чысціні маўлення маладых людзей з'яўляецца вельмі актуальнай. Моладзі патрэбна самавыяўленне, якое адбываецца не толькі праз знешні выгляд, а і праз мову. Сёння жаргонная лексіка ў маўленні моладзі – гэта аб'ектыўная рэальнасць. Больш за тое, назіраецца тэндэнцыя жарганізацыі беларускай мовы. Некаторыя лічаць захапленне слэнгам “дзіцячай хваробай”, іншыя проста заплюшчваюць вочы на наяўнасць жаргонных слоў і выразаў у мове, нехта гатовы забараніць ужыванне “ўсякіх гэтакіх слоўцаў”. Але забараняць жаргоны бессэнсоўна, бо гэта ўсё роўна не прывядзе да жаданых вынікаў. Неабходна шукаць новыя, чыстадыцыйныя падыходы да вырашэння гэтай праблемы.

Жаргонная лексіка ў пэўнай ступені адлюстроўвае тыя працэсы, тыя змены, якія адбываюцца ў грамадстве: здыманне забароны, цензуры, узмацненне ўплыву крымінагенных элементаў і мовы злачынцаў, з'яўленне новых тэхнічных сродкаў і інш. Разам з тым такая лексіка адлюстроўвае тэндэнцыі, важныя для сучаснай мовы ў цэлым, без усебаковага вывучэння якіх апісанне яе стану будзе няпоўным. На нашу думку, у вывучэнні жаргонаў і жаргоннай лексікі павінны быць зацікаўлены не толькі лінгвісты, але і сацыёлагі, псіхолагі, педагогі, ды і ўсё грамадства ў цэлым.

Як вядома, тэрміны жаргон і арго прыйшлі да нас з французскай мовы, а слэнг – з англійскай. У французскай лінгвістыцы сустракаюцца дыяметральна супрацьлеглыя тлумачэнні тэрмінаў *жаргон* і *арго*. У малым слоўніку Рабэра (1992) даецца агульнаўжывальнае значэнне тэрміна *арго* – “мова крыміналу” і лінгвістычнае – “нетэхнічная лексіка, якая выкарыстоўваецца нейкай сацыяльнай групай” [1]. *Жаргон* у слоўніку тлумачыцца як “няправільная, скажоная” або штучна вынайздзеная мова, зразумелая толькі ўдзельнікам канкрэтнай групы. Падобнай трактоўкі прытрымліваюцца і стваральнікі Ашэт (1992). Аднак складальнікі слоўніка з бібліятэкі Ларус (1971) лічаць, што менавіта тэрмін *арго* (а не жаргон) абазначае “сукупнасць слоў і выразаў, якія выкарыстоўваюцца людзьмі адной сацыяльнай і прафесійнай групы з мэтай вылучыцца на фоне іншых сацыяльных аб'яднанняў”. Тэрмін *слэнг* у Ларусе

адсутнічае, а ў Рабэр і Ашэт тлумачыцца як “англійскае аргэ” [1]. Французскі лінгвіст Луі-Жан Кальв, аўтар кнігі “Аргэ за 20 заняткаў”, надае гэтаму тэрміну больш шырокае значэнне: *аргэ* – гэта вобразная вусная мова, якая перапоўнена недаўгавечнымі аўтарскімі неалагізмамі, частка якіх пастаянна пераходзіць у гутарковую мову [1]. У англійскім мовазнаўстве назіраецца больш дакладнае размежаванне тэрмінаў *жаргон* і *аргэ*. Так, у слоўніку Мэры Уэбстэрс і ў Оксфардскім тлумачальным слоўніку значэнне “таемная, засакрэчаная мова” належыць тэрміну *аргэ*, а прафесійная лексіка ўваходзіць у семантычнае поле *жаргон* [1]. У англійскай моўнай культуры прынята выкарыстоўваць тэрмін *слэнг* для абазначэння некадыфікаванай мовы. Упершыню тэрмін быў зафіксаваны ў 1750 г. са значэннем “мова вуліцы”. У англійскіх слоўніках сустракаецца як мінімум два тлумачэнні слова *слэнг*: “гаворка падгруп або субкультур грамадства” і “лексіка шырокага ўжывання для нефармальнага зносіна”. Прычым другое значэнне пераважае над першым [1].

У рускай і беларускай лінгвістыцы тлумачэнне гэтых тэрмінаў яшчэ больш неадназначнае. Большасць сучасных мовазнаўцаў не дыферэнцыруюць жаргон і слэнг як дзве розныя з’явы ў мове, разглядаючы іх як словы-сінонімы. Некаторыя, наадварот, размяжоўваюць гэтыя паняцці, паказваючы на тое, што *жаргон* мае сацыяльную, а не мясцовую прыналежнасць, уяўляе сабой кодавую сістэму, якой адпавядае акрэсленае слоўніковае значэнне. *Слэнг*, у адрозненне ад жаргону, – не сакрэтны код [2, с. 104 – 116]. Іншыя аб’ядноўваюць у адну групу *аргэ* паняцці *слэнг*, *аргэ* і *жаргон* [3]. Нягледзячы на разнастайныя погляды і падыходы, часцей пад тэрмінам *жаргон* (ад фр. *jargon*) разумеюць сацыяльную разнавіднасць маўлення, якая абслугоўвае групы ці калектывы людзей, аб’яднаных агульнасцю прычынак, прафесійных навыкаў, заняткаў, інтарэсаў, сацыяльнага становішча, узросту [4, с. 187]. Выдзяляюць жаргоны прафесійныя, моладзевыя, студэнцкія і інш. *Аргэ* (ад фр. *argot*) – гэта разнавіднасць жаргону, якую звычайна звязваюць з тайнай, умоўнай мовай дэкласаваных элементаў грамадства (младзёў, махляроў, ашуканцаў, спекулянтаў, шулераў, бадзяг). Тэрмін *аргэ* часам ужываецца як сінонім да слоў *жаргон*, *слэнг* [4, с. 64]. *Слэнг* (англ. *slang*) – сацыяльная разнавіднасць мовы, якая выступае сродкам зносіна людзей пэўных прафесій і інтарэсаў, сацыяльных праслоек, маргінальных груп, а таксама нефармальнай моладзі (рокераў, панкаў, хіпі, футбольных фанатаў), камп’ютарных карыстальнікаў і інш. Вельмі часта тэрмін *слэнг* выкарыстоўваюць як сінонім да слова *жаргон* [4, с. 558]. *Жарганізмы* – жаргонныя словы, якія выкарыстоўваюцца за межамі жаргону (у мастацкай літаратуры, у гутарковым маўленні). У мове мастацкай літаратуры яны выкарыстоўваюцца для перадачы адметнасцяў розных сацыяльных груп і катэгорый людзей, для маўленчай характарыстыкі персанажаў [4, с. 189]. Як бачым, жарганізмамі таксама называюць словы, якія задавальняюць патрэбы маўленчых зносіна пэўнай групы людзей, звязаных характарам дзейнасці, бытавымі ўмовамі, агульнасцю інтарэсаў.

Моладзевы жаргон мае шэраг адрозненняў ад іншых жаргонаў. Да ліку адметных рыс, у першую чаргу, варта аднесці хуткую зменлівасць моладзевай жаргоннай лексікі, што тлумачыцца хуткай зменай пакаленняў.

З пачатку XX ст. былі выяўлены тры буйныя хвалі ў развіцці жаргону моладзі. Першая датуецца 20-мі г., калі рэвалюцыя і грамадзянская вайна, разбурыўшы да асновы структуру грамадства, парадзілі армію беспрытульных і мова навучэнцаў і моладзі афарбавалася мноствам блатных слоўцаў (*зэк, фра'ер, ксі'ва, маля'ва*) [5, с. 32]. Другая хваля прыходзіцца на 50-я г., калі на вуліцы і танцпляцоўкі гарадоў выйшлі “стылягі” – прадстаўнікі савецкай моладзевай субкультуры, якая мела ў якасці эталона заходні (пераважна, амерыканскі) стыль жыцця. Стылягі адрозніваліся апалітычнасцю, пэўным цынізмам у меркаваннях, адмоўнымі (ці абьякавымі) адносінамі да некаторых нормаў маралі. З масы людзей іх вылучала яркае, часам няўклуднае адзенне, пэўная манера паводзін і своеасаблівы слэнг (*ха'та, стыля'ць, дры'нькаць, трэ'чка т*) павышаны інтарэс да заходняй музыкі і танцаў. Субкультура стыляг была своеасаблівым стыхійным пратэстам супраць навязаных стэрыятыпаў паводзін, аднолькавасці ў адзенні, музыцы і стылі жыцця [5, с. 32]. З'яўленне трэцяй хвалі звязана з перыядам застою, калі атмасфера грамадскага жыцця 70 – 80-х гг. нарадзіла розныя нефармальныя моладзевыя хвалі і ідэалогіі. Хіпі стваралі свой сістэмны слэнг як моўны рух супрацьстаяння афіцыйнай ідэалогіі [5, с. 33]. Прадстаўнікоў хіпі і сёння можна знайсці ў многіх краінах свету. Ідэі хіпі, якія здаваліся ў 70-я г. кансерватарам уталічнымі, увайшлі ў менталітэт сучаснага чалавека. Культура хіпі сфарміравала слэнг на аснове арга і англійскай мовы. Прыклады параўнальна нешматлікіх слоў хіпаўскага слэнгу, якія перажылі час і засталіся ў актыўным выкарыстанні і сёння: *герла', піпл, сэйшн, флэт* і інш. Хіпавая культура паслужыла асновай для многіх іншых моладзевых субкультур. Напрыклад, лексіка гогаў і рэпераў – творча зменены хіпавы слэнг.

Як і ўсе сяднятныя дыялекты, моладзевы жаргон у сваёй аснове ўяўляе лексікон, які паходзіць з агульнанацыянальнай мовы, жыве на яе фанетычнай і граматычнай аснове.

Упершыню спроба лексікаграфічнага апісання аргатычнай лексікі была зроблена ў к. XVIII ст., працягвалася ў XIX ст. Лексікаграфічнае апісанне ўласна жаргоннай лексікі актывізавалася ў к. XX – п. XXI стст.

Першыя слоўнікі беларускай аргатычнай лексікі – слоўнікі тайных моў: “Описание Кричевского графства или бывшего староства” (1786) А. Меера, “Областные слова белорусских старцев” С. Мікуцкага (1854), “Русско-нищенский словарь, составленный из разговора нищих Слуцкого уезда Минской губернии, местечка Семезова” Ф. Сцяпуры (1880), “Катрушницкий лемезень. Условный язык шерстобитов м. Дрибина” (1890), “Очерк быта нищих Могилёвской губернии и их условный язык (Любецкий лемент)” (1890), “Катрушницкий лемезень. Условный язык дрибинских шаповалов” (1901), “Опыт словаря условных языков Белоруссии (с параллелями великорусскими,

малорусскими и польскими)” (“Белорусский сборник”, вып. 9, 1912) Е. Раманава, у якіх пададзены разнастайны матэрыял з тайных моў жабракоў, рамеснікаў, злачынцаў. З апісаннем беларускіх умоўных моў сустракаем таксама ў працах, прысвечаных жыццю і быту беларускіх жабракоў: “Лабори. (Этнографический очерк)” (1869), “Опыт исторических и этнографических исследований о северо-западном крае” (1870) Ф. Стаўровіча, “Бродячая Русь. Христа-ради. (Прошаки. Запрощики. Кубраки*. Лабори. Нищяя братия. Богомолы. Богомольцы. Скрытники. Христороубцы” (1877)) С. Максімава, “Братство и союзы нищих” (1883) П. Ефіменкі, “Из этнографических наблюдений в Речицком уезде Минской губернии” (1891) А. Грузінскага.

*Кубракі – прамысловікі беларускага племені з мсціслаўскіх мяшчан, займаліся зборам ахвяраванняў на цэрквы па ўсёй Расіі, у Маскве, за Масквой і ў Пецярбургу.

Да ліку беларускіх умоўных моў адносяцца катрушніцкі лемезень (мова шапавалаў м. Дрыбіна Магілёўскай губ.); парупніцкі лемез (мова шклоўскіх краўцоў і шапавалаў); адверніцкая гаворка (мова рамеснікаў Крычава Магілёўскай губ.); мова шапавалаў Нававыскава і краўцоў Жыздры (цяпер у Бранскай і Калужскай абласцях Расійскай Федэрацыі); любецкі лемент (мова жабракоў Мсціслаўскага, Чавускага, Клімавіцкага, Чэрыкаўскага павеатаў Магілёўскай губ., а таксама Чэргінаўскага, Мглінскага і Бранскага павеатаў); мова семежаўскіх жабракоў з в. Семежава Слуцкага павеата Мінскай губ.; выцірняцкі гаўрыднік – мова лабараў – прафесійных збіральнікаў ахвяраванняў на патрэбы царквы, а першапачаткова і касцёлаў (в. Іванава Кобрынскага павеата Гродненскай губ.) [6, с. 201 – 203].

Беларускія арты ўяўлялі сабой сумесь беларускай і рускай (афенскай) моў, часткова ўкраінскай і мелі назвы: *ле'мезень*, *ле'мез*, *ле'мент* – “мова тайная”, арго (параўн.: ідыш. *leimaden* – ‘вучэнне, навукі’, *leimed* – ‘вучэнне’ [7, с. 283], *ле'мант*, *ле'мент* – ‘крык’, *лементлівы* – ‘крыклівы’ [7, с. 282]).

Еўдакім Раманаў адзначаў: “Первый, кто обратил внимание на условные белорусские (в смысле топографическом) языки, был Андрей Мейер, автор “Описания Кричевского графства или бывшего староства” 1786 года...” [8, с. 3], які апісаў адверніцкую гаворку крычаўскіх мяшчан – краўцоў і шаўцоў (1901). А. Меер прывёў 6 выказаў, 35 назоўнікаў і 5 дзеясловаў гэтай гаворкі. У 1854 г. С. Мікуцкі апублікаваў кароткі слоўнік любецкай мовы: “У белорусских старцев (слепых нищих) есть свой собственный язык (любейский), который они, разумеется, скрывают: мне, однако же, удалось узнать несколько слов из сего языка” [9, с. 400]. Слоўнік уключаў 65 слоў, напрыклад: *троить* ‘есці’, *сапи* ‘маўчы’, *карыга* ‘дзеўка’, *галость* ‘соль’.

У 1869 г. Ф. Стаўровічам была апісана тайная мова лабараў з мястэчка Янава Гродненскай губерні. Лабары (магчыма, як адзначае М. М. Прыёмшыава,

ад лац. *laborare* ‘працаваць’ [10, с. 312]) – своеасаблівая катэгорыя беларускіх жабракоў, “говорящих на малороссийском наречии” [11, с. 120]. Калісьці янаўцы належалі польскім каралям і карысталіся пэўнымі прывілеямі. Пасля мястэчка пераходзіла ад аднаго пана да другога, але прывілеі (напрыклад, вызваленне ад паншчыны) заставаліся. Менавіта гэта, а таксама недастатковая колькасць зямлі і прывялі сялян Янава да лабарства. Амаль увесь год лабары вандравалі па краіне з царкоўнымі кнігамі, у якія запісвалі ахвяраваныя сумы. Акрамя гэтага, яны займаліся яшчэ жабрацтвам і проста махлярствам [5, с. 203]. У мове лабараў сустракаліся такія словы: *хлюса* ‘царква’, *Охвес* ‘Бог’, *ставер* ‘крыж’, *либерская гавридня* ‘лабарская размова’ і інш. Выцірняцкі гаўрыднік (*выцірняк* (*выцерняк*) – *лабар*, ад афенскага *вистерить* ‘пісаць, запісываць’), гаўрыднік ліберскі, гаўрыднік афінскі (на думку Е. Раманава, скажонае *афенскі*) – назвы мовы лабараў.

Дзякуючы энтузіязму філолага, этнографа, рэдактара неафіцыйнай часткі Магілёўскіх губернскіх ведамасцяў, інспектара народных вучылішчаў Магілёўскай губерні Е. Раманаву шматлікія матэрыялы па беларускіх арго былі сабраны ў зводным “Опыте словаря условных языков Белоруссии” і апублікаваны ў “Белорусском сборнике” (Вільня, вып. 9, 1912). У “Катрушніцкі лемезень” Е. Раманаў уключыў словы з мовы дрыбінскіх шапавалаў Магілёўскай губерні (372 словы). Мова дрыбінскіх шапавалаў – арыгінальная самабытная, яна мела ўласныя традыцыі (*куж* ‘муж, мужык’, *шуня* ‘пуня, сарай’, *юган* ‘цыган’), але цесным чынам была звязана з афенскай мовай і інш. беларускімі арго (*лосома* ‘салома’, *куморить* ‘кусаць’, *голос* ‘соль’). У “Любецкі лемент” увайшлі словы з мовы жабракоў Магілёўскай губерні, сабраных у Мсціслаўскім, Клімавіцкім, Чэрыкаўскім і Чавускім паветах (706 слоў): *лох* ‘мужык, мужчына’, *шусцянін* ‘мешчанін’, *тройман* ‘твар’, *клюжать* ‘ляжаць’, *лапуха* ‘капуста’, *клёвый* ‘добры’, *белюс* ‘снег’. У любецкім леменце актыўна выкарыстоўваліся так званыя крыптафарманты: **ку-** (*кувесна* ‘вясна’), **-им(н)** (*горкимени* ‘горкі’), **-омн** (*хитромный* ‘хітры’) і інш. У зводным “Опыте словаря условных языков Белоруссии” Е. Раманаў падаў матэрыялы парушніцкага лемеза – мовы шклоўскіх шапавалаў, сабраныя яшчэ ў 1904 г. (434 словы). Значная частка слоўніка – арыгінальная лексіка: *зевок* ‘рот’, *гудка* ‘пчала’, *лузган* ‘арэх’, *царон* ‘цар’.

Некаторыя словы беларускіх умоўных моў (арго) запазычаны з грэчаскай, нямецкай і інш. моў: *мелюс* ‘мёд’, *петрус* ‘камень’ (з грэч.), *штэк* ‘палка’, *шнейдэр* ‘кравец’ (з ням. ці ідыш), *свяно* ‘свята’, *девент* ‘дзевяць’ (з польск.), *басать* ‘рэзаць’ (з татар.). Шмат слоў з адверніцкай гаворкі – гэта скажонныя (перастаноўка складоў ці ўстаўка іншых гукаў) словы беларускай мовы: *куба́куцька* ‘бацька’, *шуха́шута* ‘хата’ [5, с. 203]. Да агульных слоў, характэрных для моў беларускіх жабракоў, можна аднесці такія словы, як *авлыда* (*явлыда*) ‘карова’, *андрус* ‘брат’, *Ахвес* ‘Бог’ [відавочна, са стар.-яўр. праз грэч. *яхве* – Н.Л.], *репсать* ‘чытаць, пісаць; рэзаць’, *трепёлый* ‘молодой’ і інш. Былі таксама

словы, створаныя на базе беларускай мовы з дапамогай розных словаўтваральных сродкаў: *круглякі* ‘яйкі’, *кисляты* ‘яблыкі’. Спробу параўнаць ўсходнеславянскія ўмоўныя мовы зрабіў В. Бандалетаў [12].

Умоўныя мовы практычна выйшлі з ужытку, адышлі ў мінулае сацыяльныя ўмовы, што спарадзілі іх. Асобныя “слоўцы” са старых умоўных моў захаваліся ў дыялектах або перайшлі ў жаргоны новага тыпу, напрыклад, у моладзевай жаргон, напрыклад: *клёва*, *лох* і г. д.

Як адзначаў Л. Шчэрба, кожны культурны народ павінен сачыць за зменамі ў слоўніку сваёй мовы і ў сваёй асноўнай частцы праца гэтая павінна складацца з прагляду ўсёй нядаўна выдадзенай літаратуры і выбару з яе ўсіх новых слоў і словаўжыванняў [13, с. 75]. У апошнія гады беларуская мова папоўнілася шматлікімі новымі словамі, якія ўзнікаюць у тым ліку дзякуючы развіццю камп’ютарных тэхналогій. Сёння існуе патрэба ў лексікаграфічным апісанні жаргонных слоў, іх сістэматызацыі. Адсутнасць адпаведных слоўнікаў абумоўлена, на нашу думку, адсутнасцю практыкі збору, вывучэння і аналізу жаргоннай лексікі ўсіх сацыяльных груп грамадства.

Першы беларускі слоўнік, у якім зроблена спроба падаць жаргонныя словы і растлумачыць іх значэнне – “Слоўнік новых слоў беларускай мовы” В. Уласевіч і Н. Даўгулевіч (2009) [14]. У слоўнік уключана лексіка беларускай мовы на мяжы XX – XXI стст., што з’явілася пад уздзеяннем імклівага развіцця грамадства: усяго каля 4500 слоў і выразў, якія адлюстроўваюць практычна ўсе сферы сучаснага жыцця. У асноўным гэта агульнаўжывальная лексіка, жаргонная і размоўная падаецца з паметай *жарг.* і *разм.* Агульная колькасць слоў з паметай *жарг.* – 99. Па лексіка-граматычным складзе гэта назоўнікі – 49 (*бу’мер*, *дры’нк*, *ка’мп*, *кла’ві*), дзеясловы і іх формы – 24 (*завіса’ць*, *спа’міць*, *халя’віць*, *ча’ціцца*), прыметнікі – 21 (*кла’сны*, *прыко’льны*, *су’перскі*, *фа’йны*), прыслоўі – 5 (*драйсо’ва*, *кру’та*, *мадэрно’ва*, *прыко’льна*).

У інтэрнэце існуе вялікая колькасць анлайн-слоўнікаў, якія складзены “не па правілах” і аднак змяшчаюць вельмі цікавы лексічны матэрыял. Так, у сусветнай “пазуціне” ёсць беларускамоўны слоўнік пад назвай “Слоўнік моладзевага слэнгу” (аўтар AnatolV) [15]. У ім пададзена каля 500 слэнгізмаў, у асноўным запазычаных з англійскай мовы. Слэнгізмы размяшчаюцца ў алфавітным парадку, раскрываецца іх значэнне, падаецца граматычная і этымалагічная характарыстыка, ілюстрацыйныя прыклады прапануюцца не заўсёды. Галоўная вартасць слоўніка – этымалагічная даведка. Напрыклад: *Ягор*, -а, м. Памылка. < Ад англ. *error* – ‘памылка’; *Намыліць*, -лю, зак. Адаслаць паведамленні, пісьмы электроннай поштай. < Ад *мыла*. Традыцыйна адлюстравана полісемія і аманімія: *Рынг*¹, -а, м. **1.** Тэлефонны званок. Ад яго толькі некалькі рынгаў было. **2.** Тэлефон. Зінка новы рынг набыла. **3.** Нумар тэлефона. Які ў цябе рынг? < Ад англ. *to ring* – ‘тэлефанаваць’. *Рынг*², -а, м. Бандзеля вакол галавы. Рынг у цябе клёвы. < Ад англ. *ring* – ‘кола’.

Шматлікія інтэрнэт-слоўнікі пад паняццем *жаргон* маюць на ўвазе

ненарматыўную лексіку, што недапушчальна. Анлайн-слоўнікі, як правіла, дрэнна складзены: жарганізмы падаюцца без адпаведных характарыстык, без ілюстрацый, без націску, вельмі часта з памылкамі.

Думаецца, што сённа наспела патрэба ў вывучэнні жаргоннай лексікі, яе сістэматызацыі і лексікаграфічным апісанні. Акрамя таго, слоўнікі жаргонаў дапамагаюць бацькам, настаўнікам і ўвогуле дарослым лепш разумець маладое пакаленне.

Спіс літаратуры

1. **Арго: история вопроса.** [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=75894>. – Дата доступу: 07. 03. 2012.
2. **Гальперин, М. Р.** Стилистика английского языка / М. Р. Гальперин. – Москва, 1981. – 321 с.
3. **Елистратов, В. С.** Словарь московского арга / В. С. Елистратов. – Москва, 1994. – 700 с.
4. **Старичёнок, В. Д.** Большой лингвистический словарь / В. Д. Старичёнок. – Ростов-на-Дону, 2008. – 811 с.
5. **Береговская, Э. М.** Молодёжный сленг: формирование и функционирование / Э. М. Береговская // Вопросы языкознания – 1996. – №3. – С. 32 – 42.
6. **Лукашанец, А. Г.** Жаргон / А. Г. Лукашанец // Беларуская мова: Энцыкл. / Беларус. Энцыкл.; Пад рэд. А. Я. Міхневіча; Рэдкал.: Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш. – Мінск, 1994. – 655 с.
7. **Фасмер, М.** Этимологический словарь русского языка. Т. 2. – Москва, 1967. – 671 с.
8. **Романов, Е. Р.** Опыт словаря условных языков Белоруссии (с параллелями великорусскими, малорусскими и польскими) / Е. Р. Романов // Белорусский сборник. Вып. 9 – Вильна, 1912.
9. **Микуцкий, С. П.** Областные слова белорусских старцев / С. П. Микуцкий // Изв. Отдел. русского языка и словесности Академии наук. 1854. Т. 2: Материалы для сравнительного и объяснительного словаря и грамматики. Тетр. 2 и 3. Ст. 400.
10. **Приёмышева, М. Н.** Тайные и условные языки в России XIX в. Ч. 1. – СПб., 2009. – 455 с.
11. **Ставрович, Ф.** Лабори (Этнографический очерк) / Ф. Ставрович // Виленский сборник. 1. Вильна, 1869. С. 119 –145.
12. **Бондалетов, В. Д.** Белорусские арго в их отношении к арго русским и украинским / В. Д. Бондалетов // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. – Мінск, 1973.
13. **Щерба, Л.** Языковая система и речевая деятельность / Л. Щерба – Ленинград, 1974. – С. 75.
14. **Уласевіч, В. І.** Слоўнік новых слоў беларускай мовы / В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгулевіч. – Мінск, 2009. – 448 с.

15. Слоўнік моладзевага слэнгу. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://anatol.v.narod.ru/dadatkoviya_materiyali_pa_belaruskai_move/. – Дата доступу: 23. 03. 2012.

**Юлія ЖУК,
Наталля ЛОБАНЬ**

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ